

Jelentés a pénzügyi stabilitásról (2011. ősz, időközi felülvizsgálat)

Balás Tamás

MNB Klub

2011. november 2.

MAGYAR NEMZETI BANK

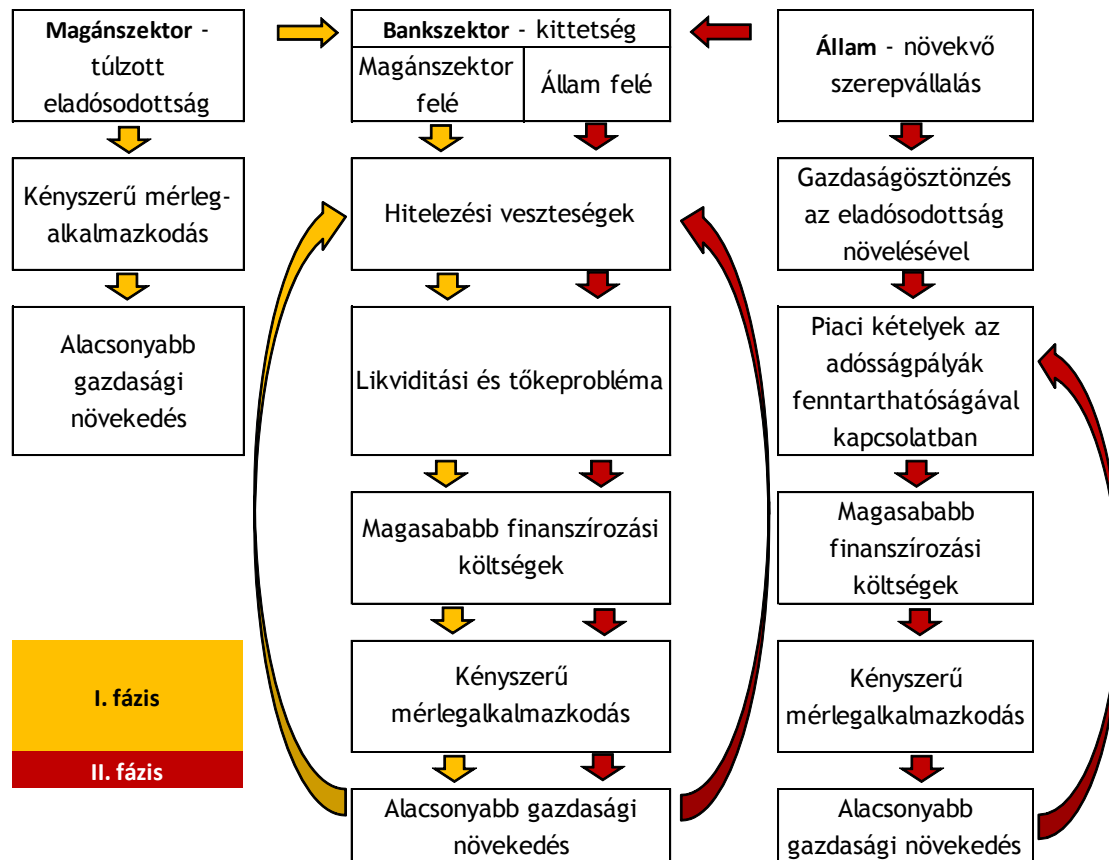
Fő kockázatok

- Az eurozóna perifériális országainak adósságválsága mélyül
 - A kedvezményes árfolyamon történő végtörlesztés csökkenti a programban résztvevő adósok terheit, megszünteti az árfolyamkockázatot, azonban
 - az átváltáskor felmerülő devizakereslet gyengítheti a forint árfolyamát
 - ami növelheti a programban részt venni nem tudó adósok terheit
 - a bankrendszerben felmerülő veszteség gyengíti a hitelezési képességet
 - ha a háztartások árfolyam-pozícióját a jegybank veszi át, akkor a devizatartalékok szintje csökken
 - Nem hatékony az egyre jobban emelkedő nem teljesítő hitelportfólió kezelése
 - A tőkepufferek csökkenése miatt a vállalati hitelezés korábbinál nagyobb visszafogására kényszerülnek a bankok, a vállalati hitelpiac kiszáradhat
 - Az elégtelen lakossági árverseny magasan tartja az adósok kamatterheit
-

(1) Eurozóna perifériális országainak adósságválsága mélyül

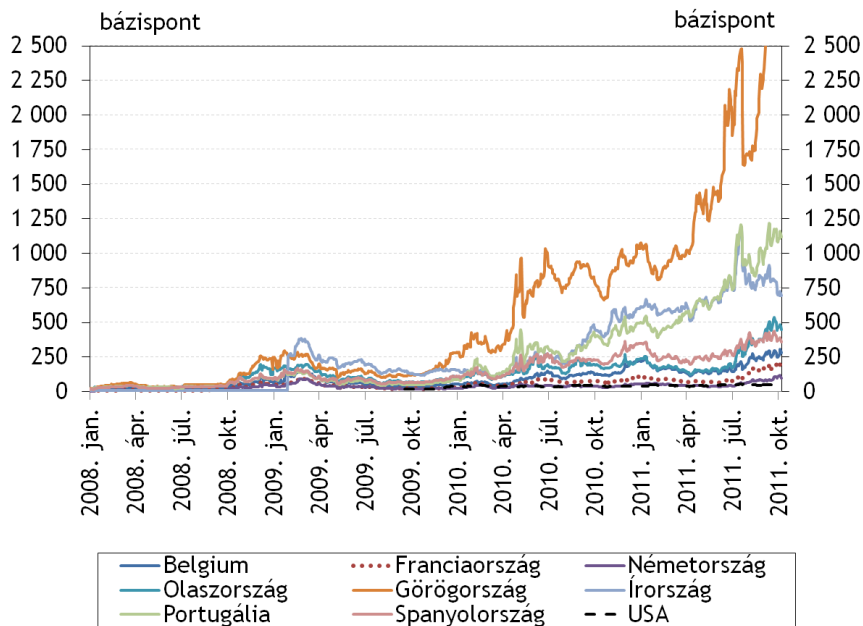
Jelentős kockázatot jelent az eurózóna szuverén és a pénzügyi rendszer válságának összekapcsolódása → Globális recesszió, globális pénzügyi instabilitás?

A globális pénzügyi válság (I. fázis) és a szuverén adósságválság (II. fázis) kapcsolata

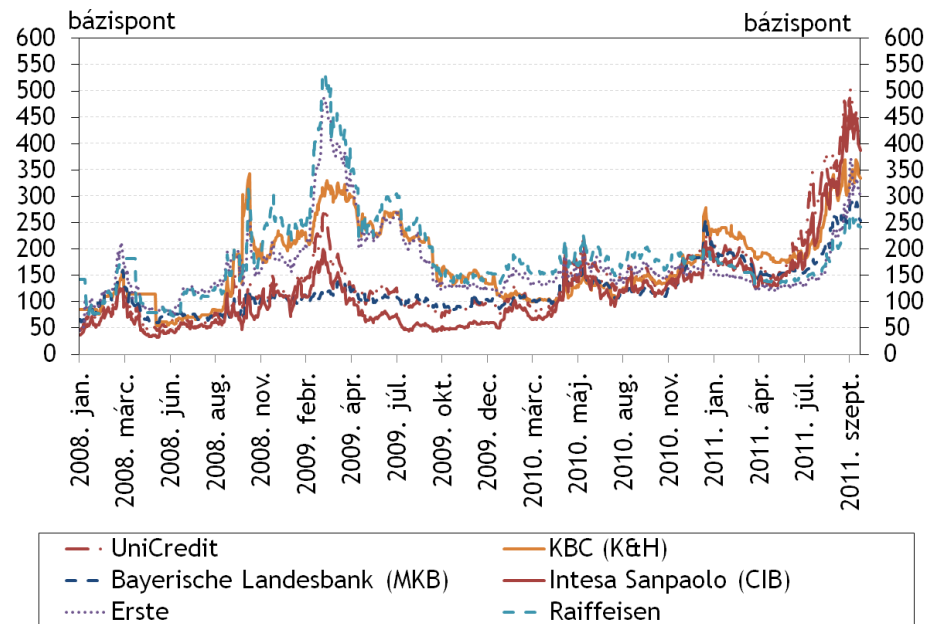

Az állam és a bankok refinanszírozási költsége jelentősen emelkedik az eurozónában

5 éves CDS felárak

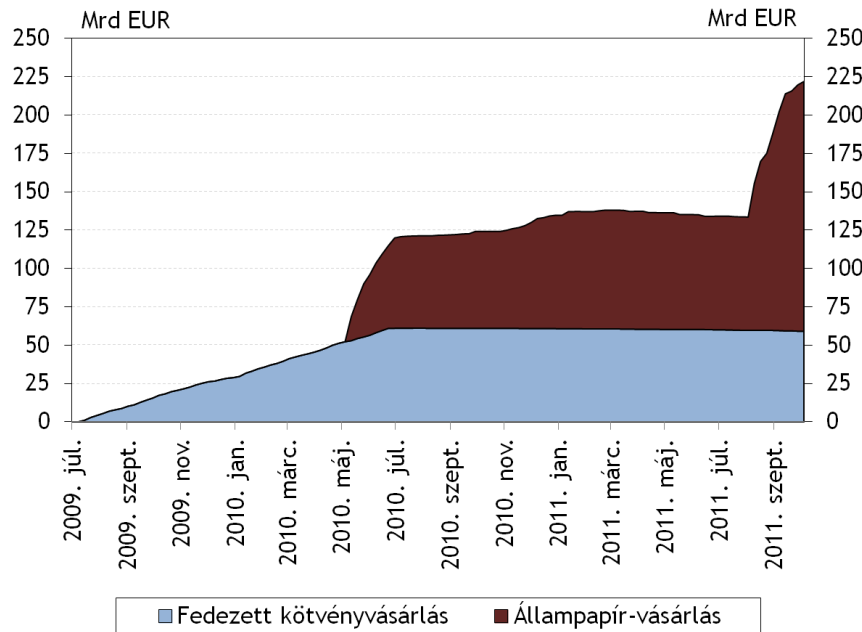

Anyabankok ötéves CDS felárainak alakulása

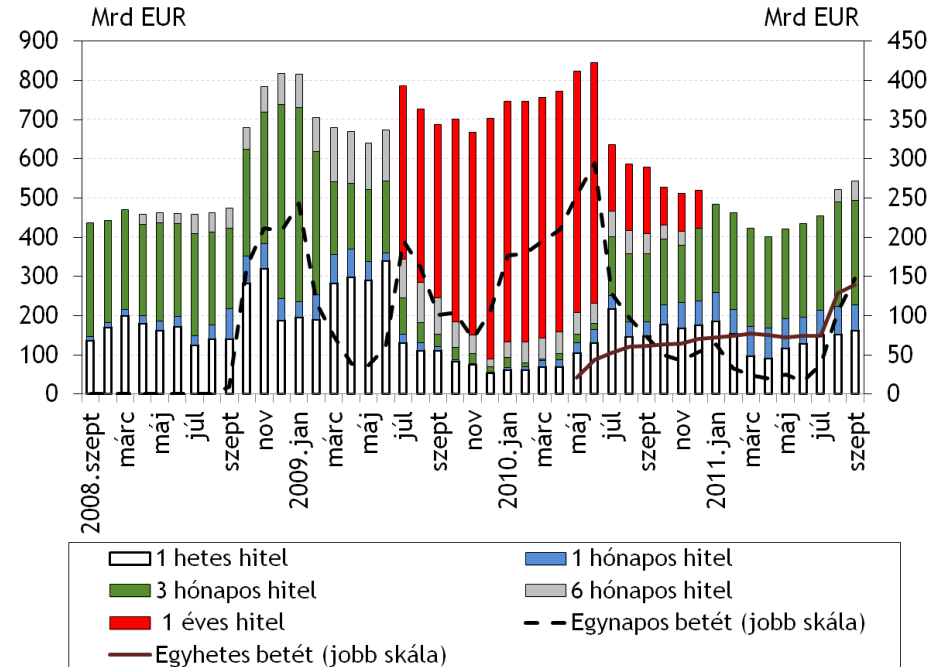

Az EKB intézkedései csökkentik a szuverén és a pénzügyi szektor közötti fertőzést

Az EKB értékpapír-vásárlási programja

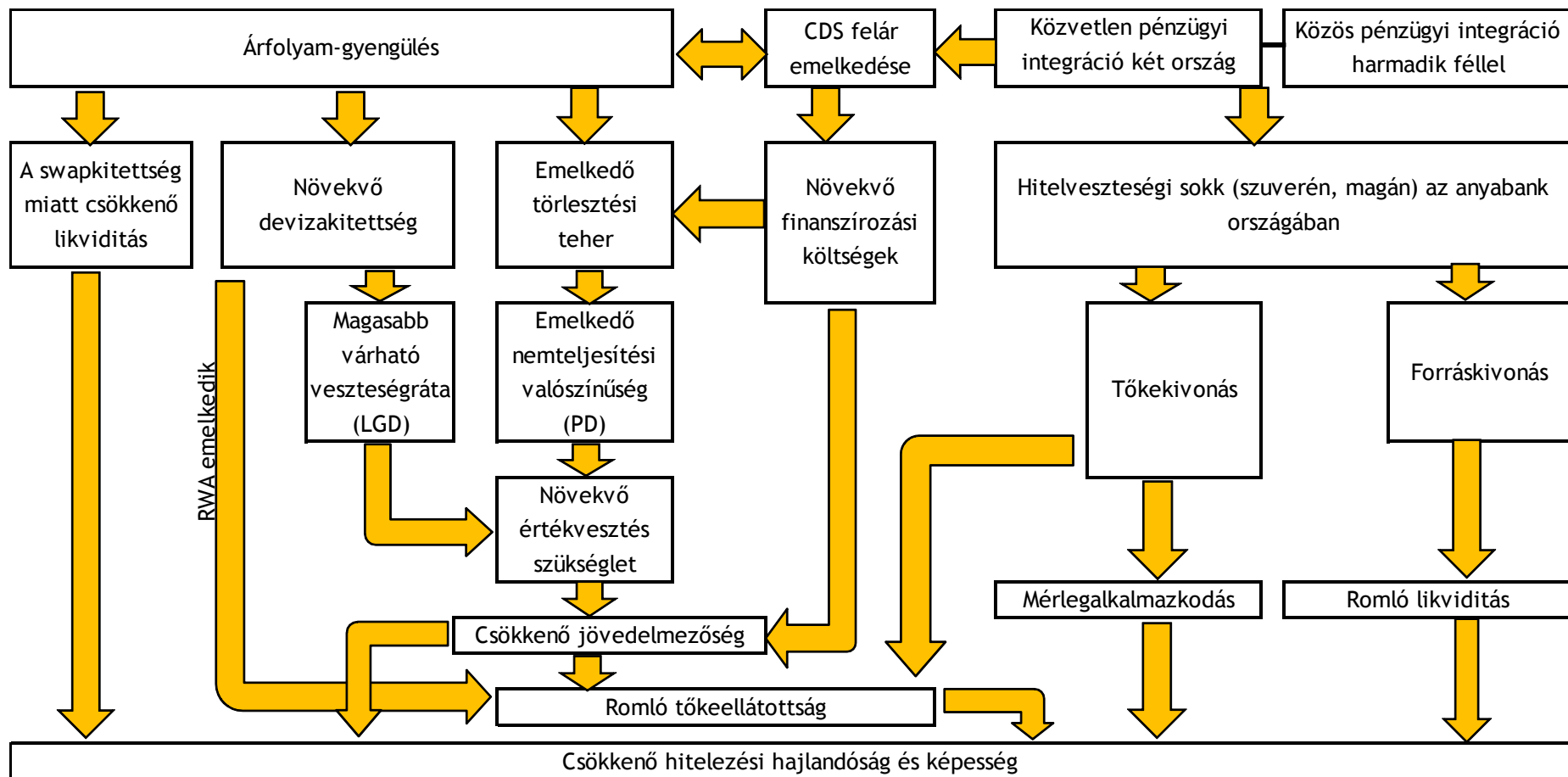
Az EKB eszközeinek havi átlagos kihasználtsága

Magyarországra egy külső válság gyorsan és erőteljesen hathat

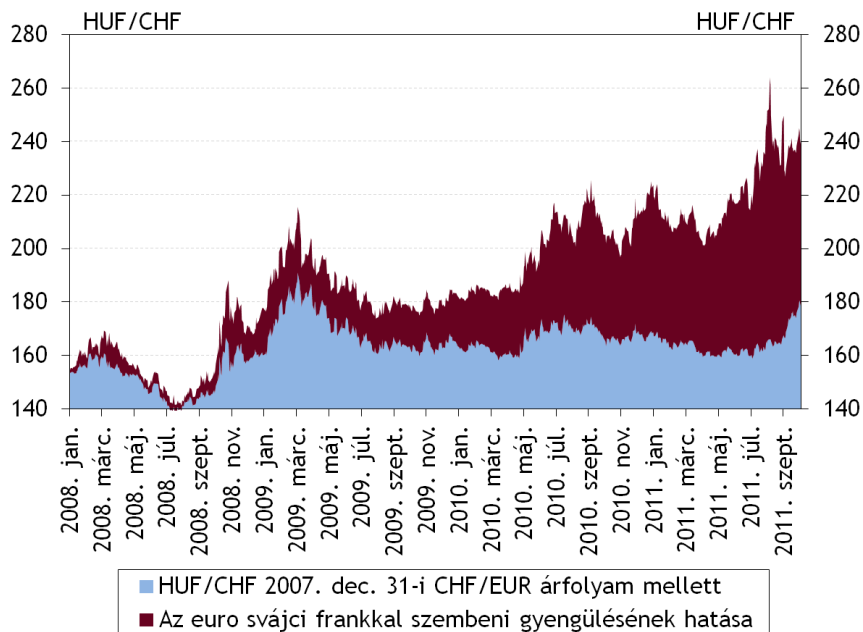
A kockázati prémium fertőzési csatorna

A pénzügyi integrációs fertőzési csatorna

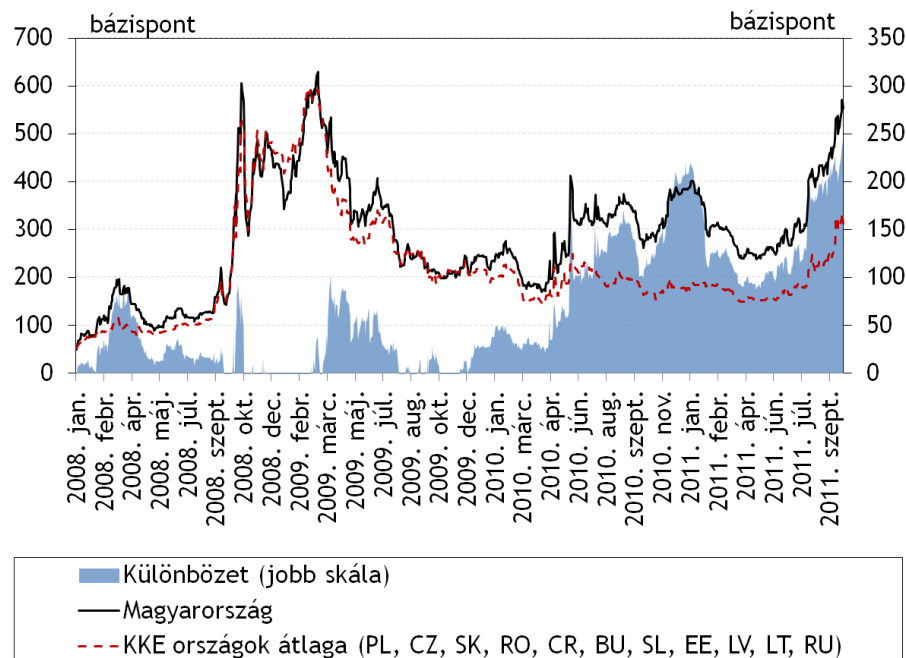

A devizahitellel rendelkező adósok törlesztőrészlete növekszik a forint árfolyamának gyengülése és a külföldi forrásköltségek miatt megemelkedő hitelkamatok következtében

A svájci frank árfolyama és abban a CHF/EUR keresztárfolyam szerepe

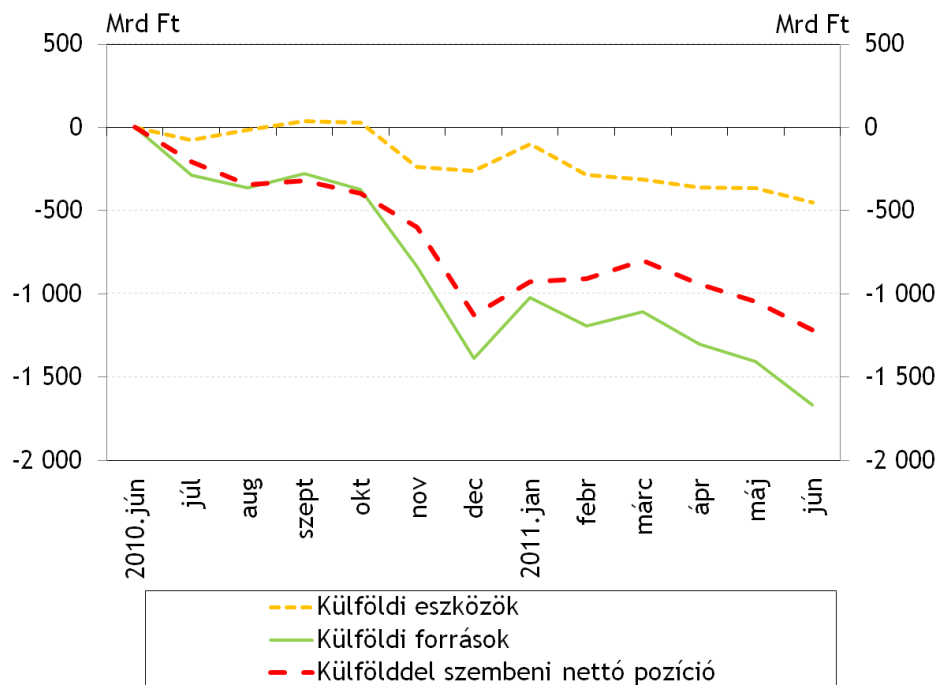

Magyarország relatív kockázati megítélése a régióban (5 éves szuverén CDS felárak alapján)

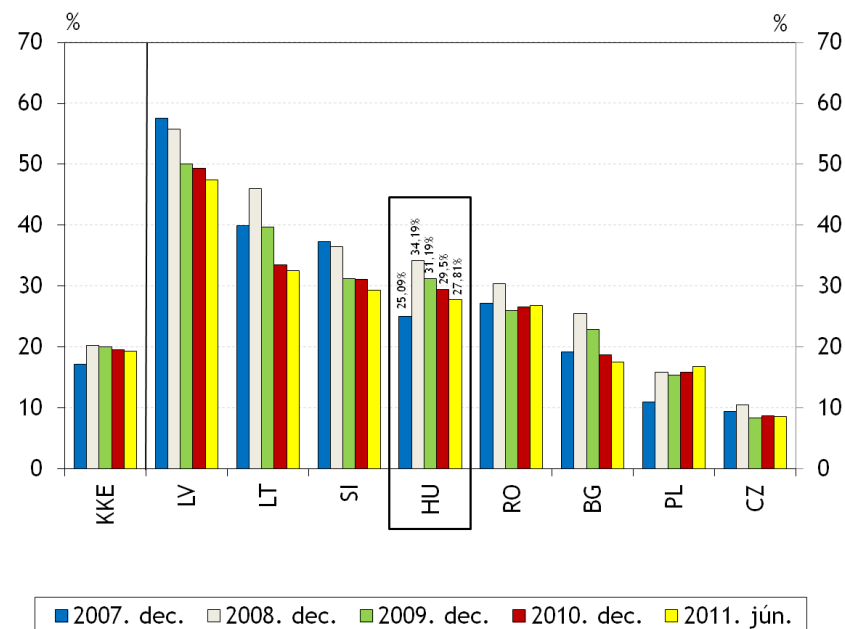

Az alkalmazkodás jegyében a bankrendszer külföldi forrásokra való ráutaltsága nagymértékben csökken, szintje azonban továbbra is magas

A bankrendszer külfölddel szembeni pozíciójának kumulált változása 2010. június végéhez képest

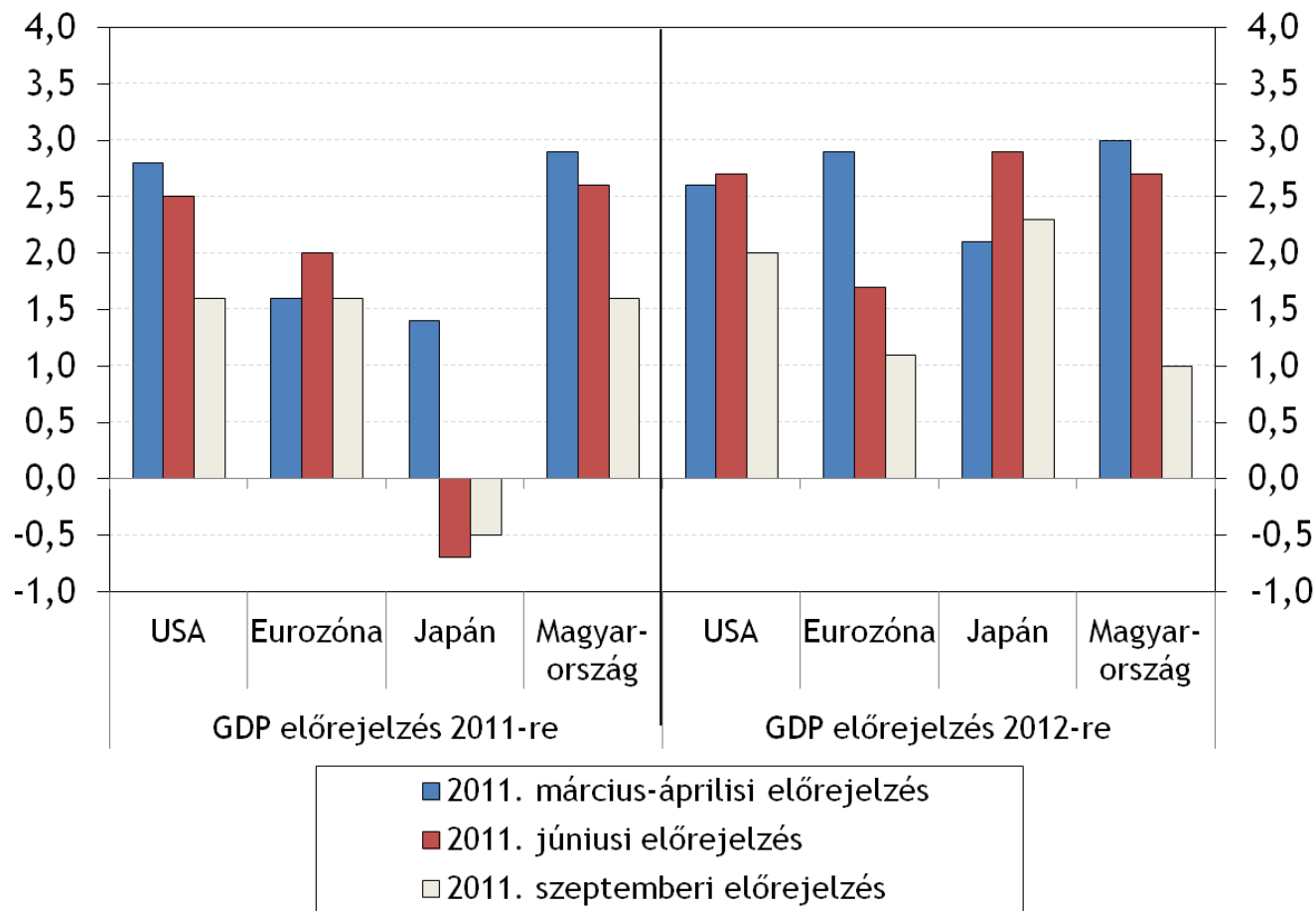
A bankrendszer külföldi forrásainak mérlegfőösszeghez viszonyított aránya regionális összehasonlításban

Megjegyzés: A külföldi források állománya 2010. júniusban 10 ezer milliárd forint volt, míg 2011. júniusában már csak 8300 milliárd forint. Összességében a bankrendszer külföldi forrásállománya 1700 milliárd forinttal, illetve 17 százalékkal csökkent.

A globális gazdaság és a pénzügyi rendszer között újra kialakulhat egy pénzügyi akceleráció

Az IMF és az MNB GDP előrejelzése 2011-re és 2012-re a fejlett országokra és Magyarországra
%

Javaslatok a szuverén válság által okozott kockázatok kezelésére

- Prudens hazai költségvetési politika folytatása, az államadósság további, a piac számára hiteles csökkentése
- A hazai bankrendszer hosszú lejáratú devizafinanszírozásának és tőkehelyzetének anyabankok általi megerősítése
- A lejáratú összhang javítását célzó devizafinanszírozás megfelelési mutató bevezetése a hazai bankrendszerben
 - A mutató összetétele:
 - **Számláló:** a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswap állomány összege
 - **Nevező:** a finanszírozandó éven túli devizaeszközök súlyozott állománya
 - Együttesen kezeli a mérlegen belüli és kívüli devizapozíció lejáratú eltéréseinek problémáját

(2) Kedvezményes árfolyamon történő végtörlesztés

A részvételi arány 20 százalék körül alakulhat

Deviza jelzáloghitelek fontosabb jellemzői a bankrendszerben 2011. június végén

Mrd Ft	Állomány	Az állomány százalékában
Teljes deviza jelzáloghitel állomány	4 867	100
Ebből EUR	422	9
Ebből 250 HUF/EUR-nál alacsonyabb árfolyammal került folyósításra	34	8
Ebből CHF	4 300	88
Ebből 180 HUF/EUR-nál alacsonyabb árfolyammal került folyósításra	4 209	98
Ebből JPY	145	3
Ebből 200 HUF/100JPY-nél alacsonyabb árfolyammal került folyósításra	145	100
Ebből kombinált hiteltermék	577	12
Ebből 30-90 napos késedelemben	256	5
Ebből 90 napon túli késedelemben	549	11
Ebből teljesítő átstrukturált hitelek	491	10
Ebből 90 százaléknál nagyobb LTV-vel rendelkező	1 759	36

- Várhatóan nem lesz a bankok között verseny a gyenge hitelképességű adósokért (hosszávetőleg 60-70 százalék)
- Potenciálisan az állomány 30-40 százalékát (1500-2000 Mrd Ft) érintheti a végtörlesztés
- Kapacitáskorlátok és a hitelkiváltásnál a kis mértékű törlesztőrészlet-csökkenés miatt 20 százalék körüli részvételi arány várható
- A részvételi arány a rendelkezésre álló időszak elején és végén lesz magas

A részvételi arányt jelentősen befolyásolják a kiváltó forint hitel kamatkondíciói

A törlesztőrészlet összegének változása a végtörlesztéskor a hátralévő futamidő és a forint hitel THM függvényében*

		THM a forint hiteleknél					
		9%	10%	11%	12%	13%	14%
Hátralévő futamidő (év)	5	-47 244	-43 639	-39 985	-36 281	-32 529	-28 728
	10	-25 252	-21 214	-17 083	-12 863	-8 555	-4 161
	15	-17 878	-13 427	-8 854	-4 164	636	5 542
	20	-14 186	-9 369	-4 414	668	5 868	11 176
	25	-11 991	-6 864	-1 596	3 798	9 302	14 903
	30	-10 564	-5 183	332	5 960	11 683	17 487

* Feltételezések: fennálló tartozás 10 millió forint, svájci frank hitel THM-je 7,5%, 244 forintos svájci frank árfolyam mellett

Pénzügyi stabilitási szempontból az állományarányos érték számít, ami várhatóan magasabb lesz a számalapú aránynál

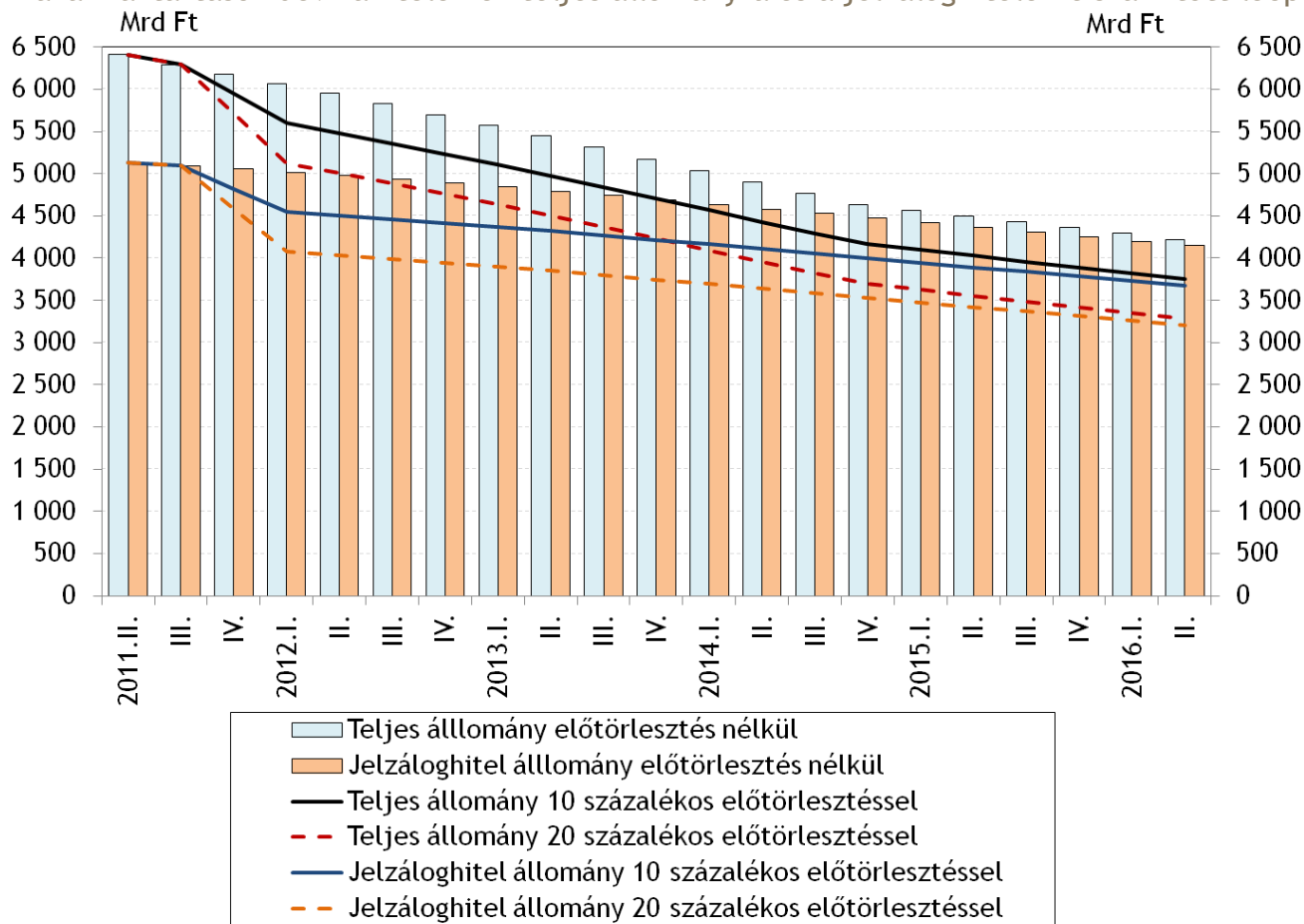
Deviza jelzáloghitelek méret szerinti megoszlása

A deviza jelzáloghitel szerződések nagysága	Ügyletszám szerint		Hitelállomány szerint	
	arány	db	arány	Mrd Ft
2,5 millió alatt	14,4%	114 867	3,4%	167
2,5-5 millió között	31,9%	255 046	17,6%	857
5-7,5 millió között	24,1%	192 706	22,6%	1 100
7,5-10 millió között	12,3%	98 220	16,4%	797
10-15 millió között	11,0%	87 900	20,0%	973
15-20 millió között	3,7%	29 714	9,6%	466
20-30 millió között	2,1%	16 628	7,2%	351
30 millió felett	0,6%	4 919	3,2%	156
Összesen	100,0%	800 000	100,0%	4 867

A végtörlesztéssel felgyorsul a devizahitelek leépülése, csökken a háztartások eladósodottsága és árfolyamkitettsége

A hazai háztartások devizahiteleinek teljes állományra és a jelzáloghitelekre számított leépülése*

* Megjegyzés: teljes devizahitelállomány a bankrendszerben és a pénzügyi vállalkozásoknál

A végtörlesztés szektoron belüli és szektorok közötti jövedelem- és kockázatátcsoportosítással jár

■ Költségtranszfer:

- A háztartások a jelenlegi árfolyamnál kedvezőbb szinteken válthatják át a hiteleiket. Az árfolyam-különbözetből eredő költségeket a bankrendszernek kell állnia.
- A végtörlesztés növekvő devizakeresletet teremt, ami növelheti a programban részt venni nem tudó adósok terheit.

■ Árfolyam-kockázati transzfer:

- Az átváltásnál szükség van devizára, amit a külföld csak magasabb kamat vagy gyengébb árfolyam mellett bocsát a hazai szereplők rendelkezésére.
- A jegybank árfolyamhatás nélkül képes átvenni ezt a pozíciót, ekkor a devizatartalék csökken.

A jegybank képes és kész csökkenteni a végtörlesztésből eredő kockázatokat

A jegybank a devizahitelek előtörlesztéséhez szükséges devizamennyiséget a devizatartalék terhére a hazai bankrendszer rendelkezésére bocsátja, amivel:

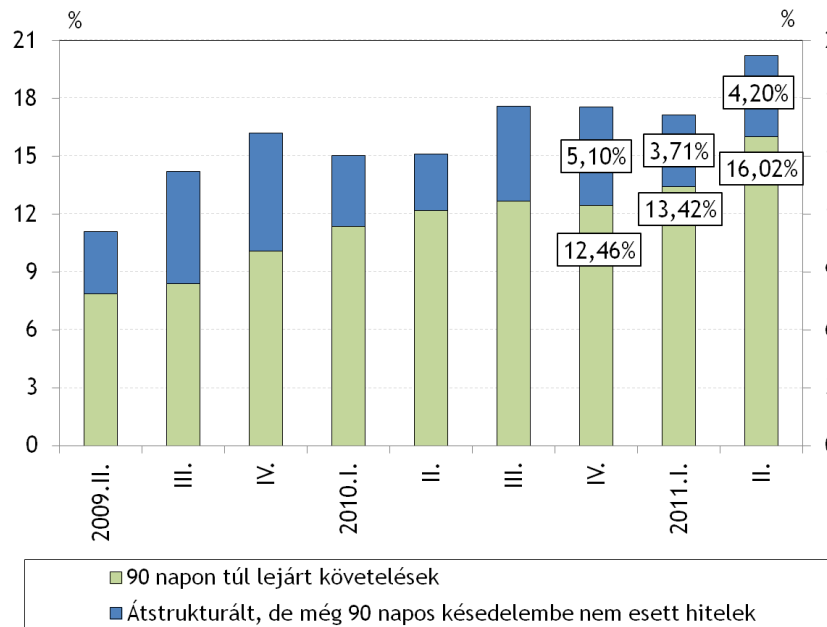
- csökkenti a végtörlesztésből eredő devizakereslet árfolyamra gyakorolt hatását,
- ezáltal mérsékli a programban részt venni nem tudó adósok terheinek növekedését,
- a bankrendszer vesztesége a részvételi aránytól és az átváltáskori árfolyamtól függ, ez utóbbi bizonytalanság csökken,
- az ország devizatartalékai csökkennek, ugyanakkor a rövid külföldi adósság is mérséklődik, így a sérülékenység várhatóan érdemben nem emelkedik.

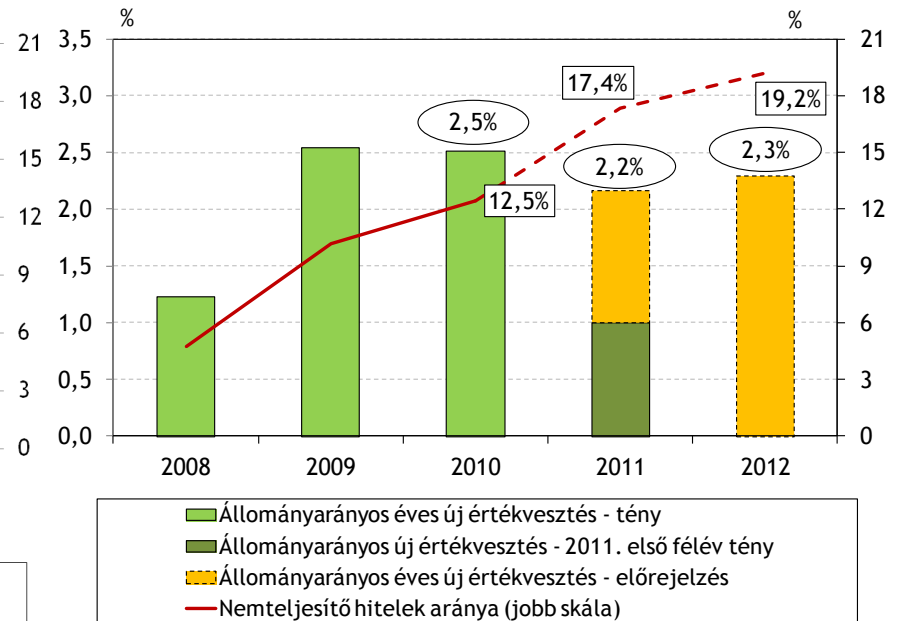
**(3) Nem hatékony az egyre jobban
emelkedő nem teljesítő hitelportfolió
kezelése**

A nemteljesítő vállalati portfólió aránya eléri a 16 százalékot

A problémás vállalati hitelek aránya a teljes hitelállományon belül

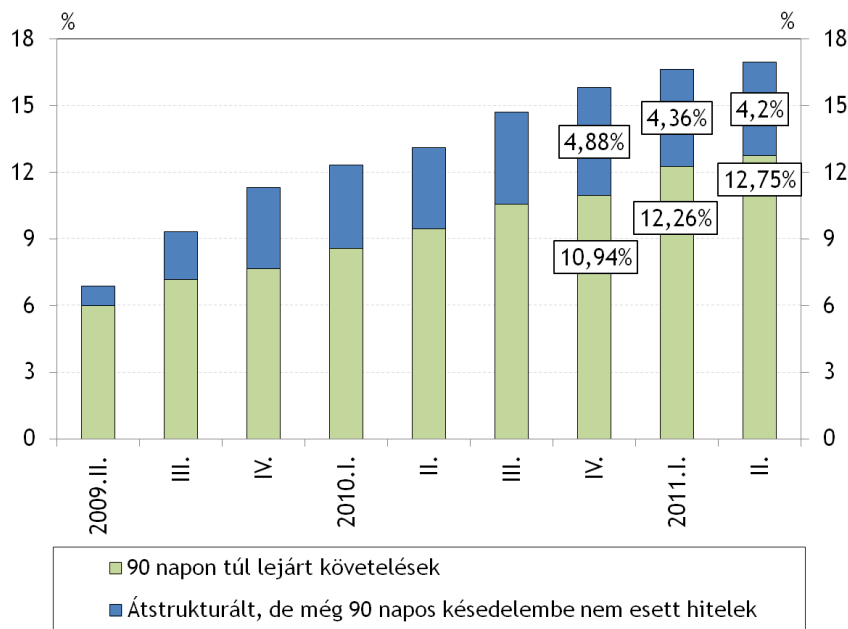

A nemteljesítő hitelek aránya és az értékvesztés eredményt rontó hatásának előrejelzése a vállalati szegmensben

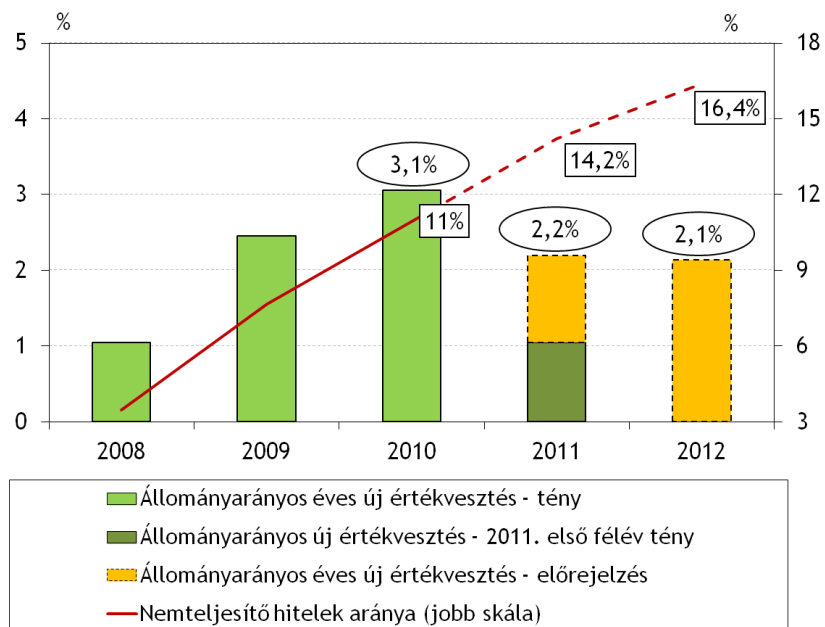

A háztartási szektor nemteljesítő hiteleinek aránya megközelíti a 13 százalékot

A nemteljesítő háztartási hitelek aránya a bankrendszerben

A nemteljesítő hitelek aránya és az értékvesztés eredményt rontó hatásának előrejelzése a háztartási szegmensben*

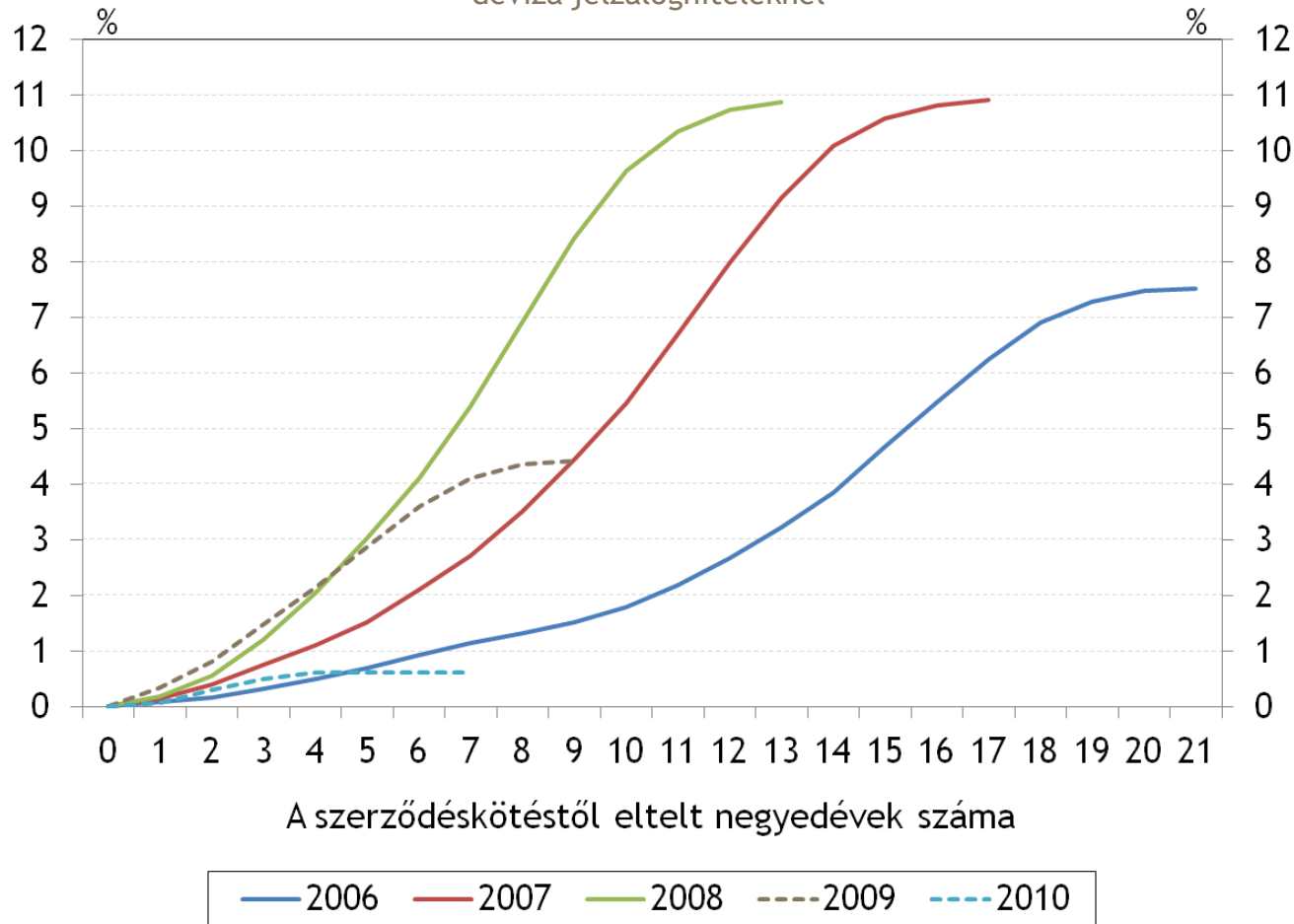

*Az adatok nem tartalmazzák az árfolyamgát és a kedvezményes végtörlesztés hatását.

A háztartások hitelei között a 2007-2008-as időszakban kötött ügyletek teljesítenek a legrosszabbul

A nem teljesítő ügyletek aránya a különböző időszakokban felvett háztartási deviza jelzáloghiteleknél

Javaslatok a nem teljesítő hitelportfólió kezelésére

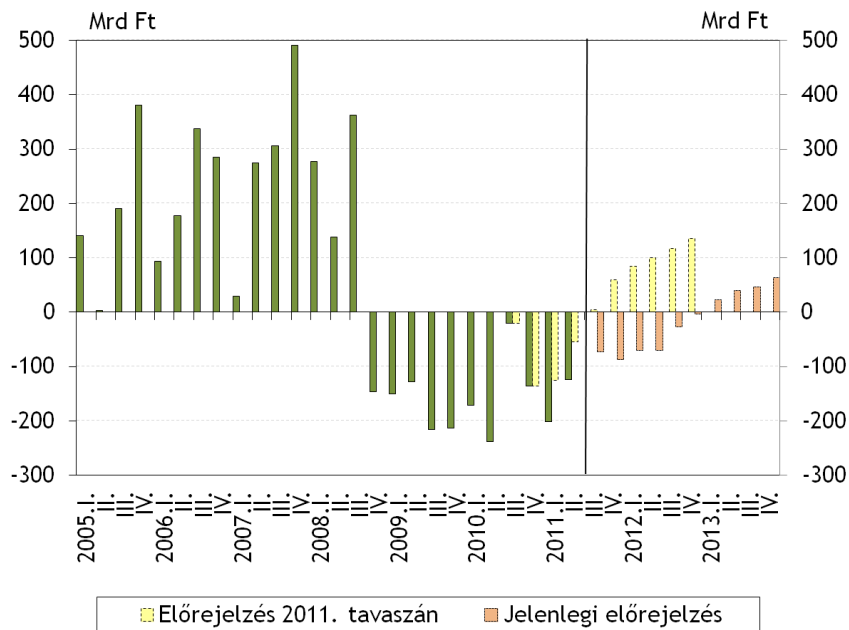
- **Átstrukturálás értékvesztés-képzési szabályainak megszigorítása:**
 - Az átstrukturált hitelek után a bankoknál jelentős hitelezési veszteségek merülhetnek fel
 - A bankokat érdekeltté kell tenni abban, hogy a portfóliójukat gyorsan kitisztítsák, az adósságokat bizonyos esetekben szelektíven leírják
 - Ezáltal banki kapacitások is felszabadulnának
- **Magáncsőd intézményének bevezetése:**
 - Szabályozott adósságrendezés, ami koordinálná a különböző hitelezők behajtási tevékenységét
 - Többségi döntéssel minden hitelezőt kötő csődegyezség jön létre
 - Megadná a „tiszta lap” lehetőségét a valóban menthetetlen, de együttműködő adósok számára

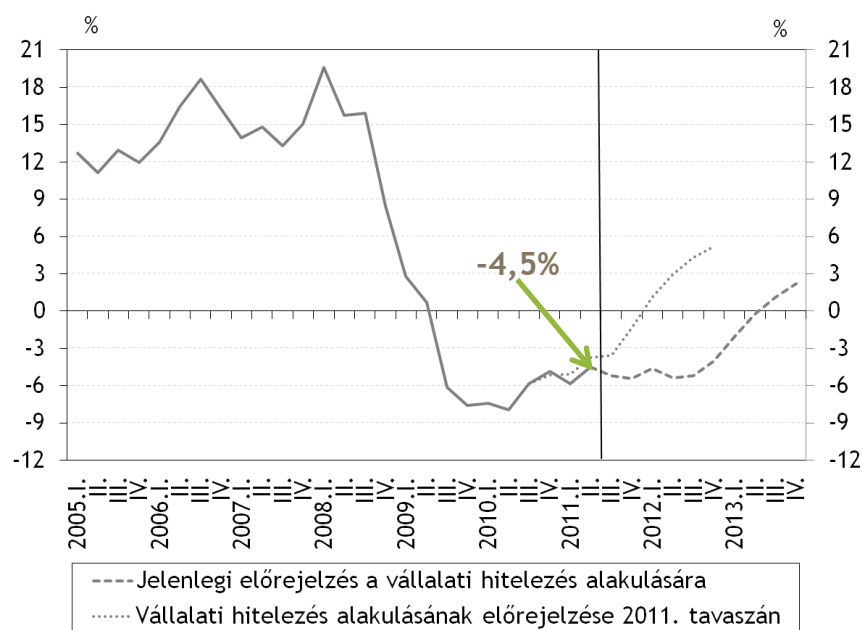
(4) A tőkepufferek csökkenése miatt a vállalati hitelezés korábbinál nagyobb visszafogására kényszerülnek a bankok

Fordulópont csak 2013-ban várható a vállalati hitelezésben, mivel...

A nettó vállalati hitelfelvétel előrejelzése

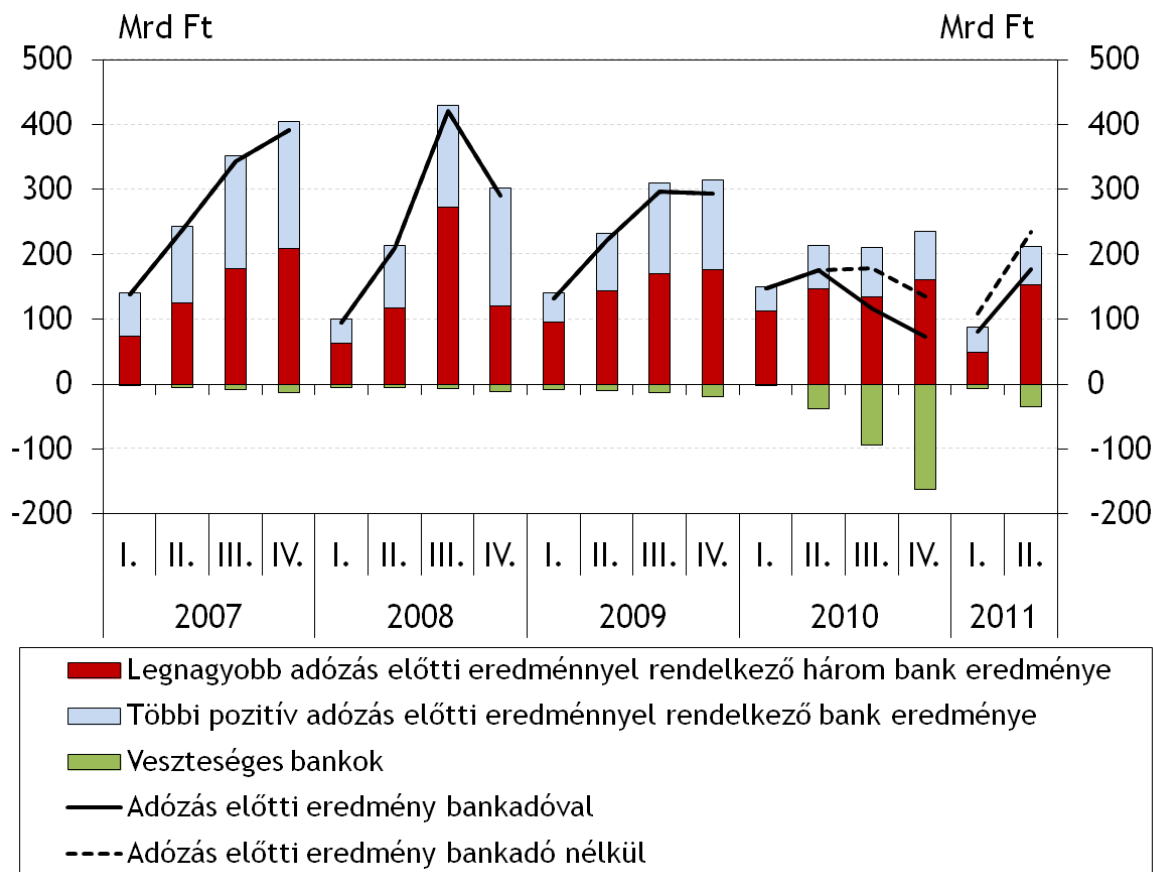
A vállalati hitelezés alakulása*

*év/év változás, árfolyamszűrt.

... a hitelezési hajlandóság mellett a hitelezési képesség is csökken

A bankrendszer és a fiókok éven belül kumulált adózás előtti eredménye

Megjegyzés: A bankrendszer 2011. június végén éven belül kumulált adózás előtti eredménye 178 milliárd forint (bankadó nélkül 235 milliárd forint). A bankrendszer 2010. első féléves eredménye 176 milliárd forint volt.

A stresszteszt forgatókönyvében a forint ugrásszerű gyengülése és a finanszírozási költségek emelkedése jelenik meg,...

A stresszteszt makrogazdasági forgatókönyvei

	Legvalószínűbb forgatókönyv (alappálya)		Kis valószínűségű, szélsőségesen kedvezőtlen forgatókönyv (stresszpálya)	
	2011	2012	2011	2012
GDP*	1,6	1,0	1,5	-1,2
Szuverén CDS felár (bp)	450	450	580	740
HUF/EUR éves átlagos árfolyam	273	284	282	329
HUF/CHF éves átlagos árfolyam	223	237	231	275
Foglalkoztatottság*	0,5	0,9	0,4	-0,5
Lakásárak**	0,0	0,0	0,0	-10,0

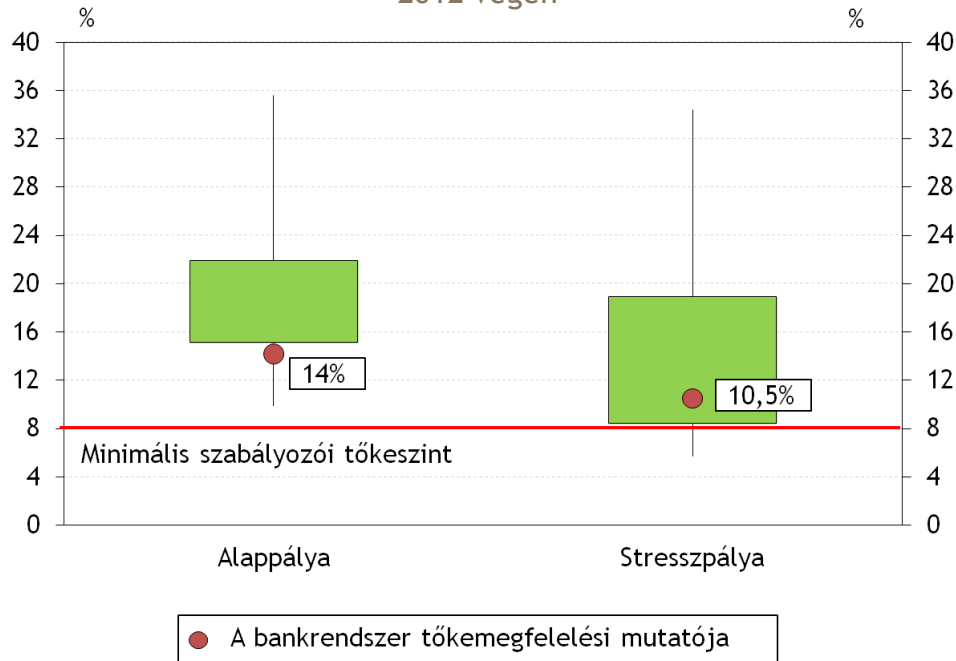
*év/év százalékos változás

** százalékos változás az előző év végéhez képest

... az egyre nagyobb sokkokra egyre kevesebb bank van felkészülve.

A tőke megfelelési mutató darabszám alapú eloszlása
2012 végén

A stresszteszt eredménye a 8 százalékos szabályozói tőkeszint mellett

	Alappálya	Stresszpálya
Tőkehiányos bankok tőkeigénye (Mrd Ft)	0	196
Tőketöbblettel rendelkező bankok tőkepuffere (Mrd Ft)	1 016	658
A bankrendszer tőkepuffere (Mrd Ft)	1 016	462

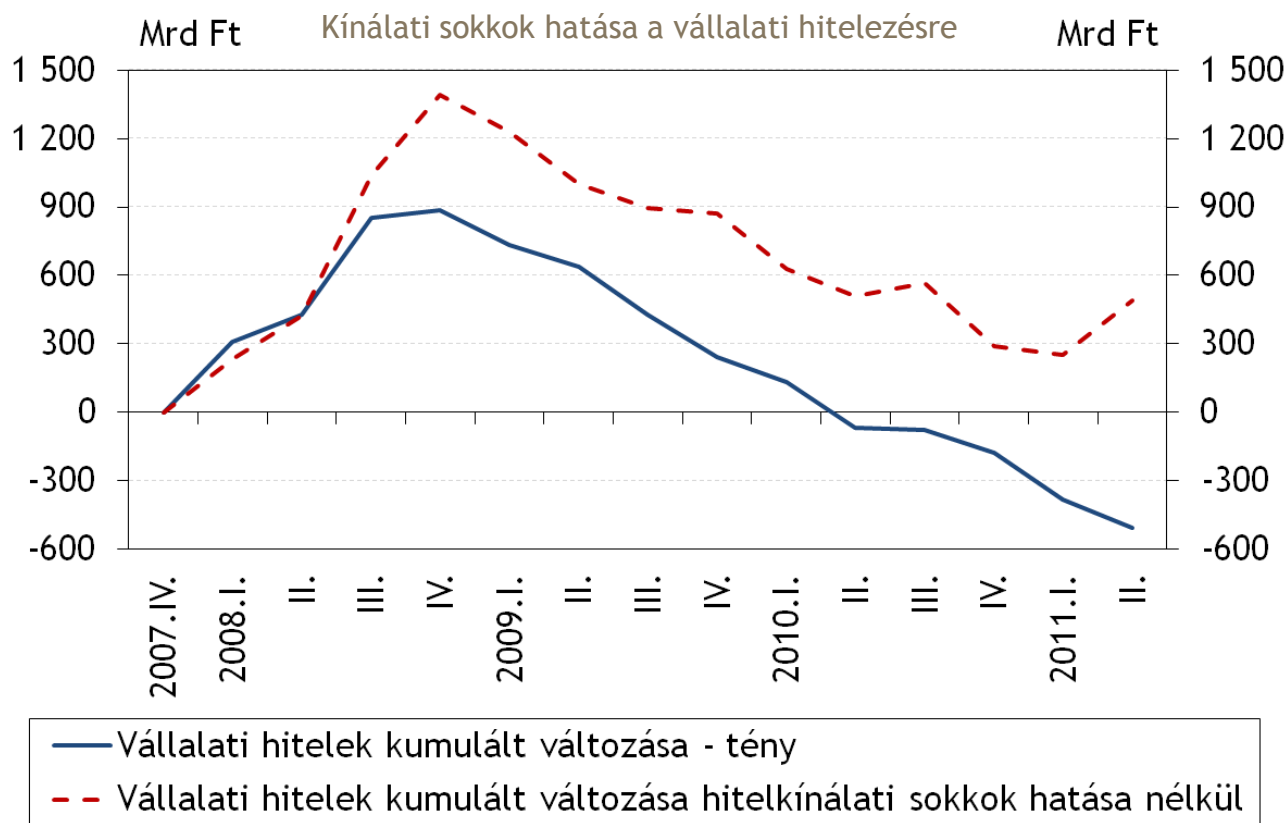
A tőke megfelelési mutató növelése részben tőkeemeléssel, részben mérlegalkalmazkodással valósult meg

Az MNB korábbi hitelkockázati stressztesztek forgatókönyvei és eredményei

	2009. április	2009. október	2010. április	2010. november	2011. április	2011. november
CHF árfolyam alap/stressz pálya	192/221	180/209	188/220	203/234	212/257	237/275
CDS felár alap/stresszpálya (bázispont)	540/740	220/420	190/390	320/520	260/500	450/740
Átlagos GDP növekedési ütem a stressz pályán (%)	-10,5	-6,3	-1,6	0,1	0,9	-0,4
A stresszpálya mentén számított tőkeigény (Mrd Ft)	300	170	50	50	83	196
Időhorizont vége	2009 vége	2010 vége	2011 vége	2011 vége	2012 vége	2012 vége

Már eddig is jelentős növekedési áldozatot okozott a bankrendszer

Megjegyzés: 2008 eleje és 2011 második negyedéve között a vállalati hitelek kiáramlása 1000 milliárd forinttal nagyobb lett volna a negatív hitelkínálati sokkok nélkül. Ez 11 százaléka a 2008 elején fennálló teljes vállalati hitelállománynak. A reál GDP szintje 2011-ben mintegy 1 százalékponttal magasabb lett volna a hitelkínálat visszaesése nélkül.

Javaslatok a vállalati hitelezés fellendítésére

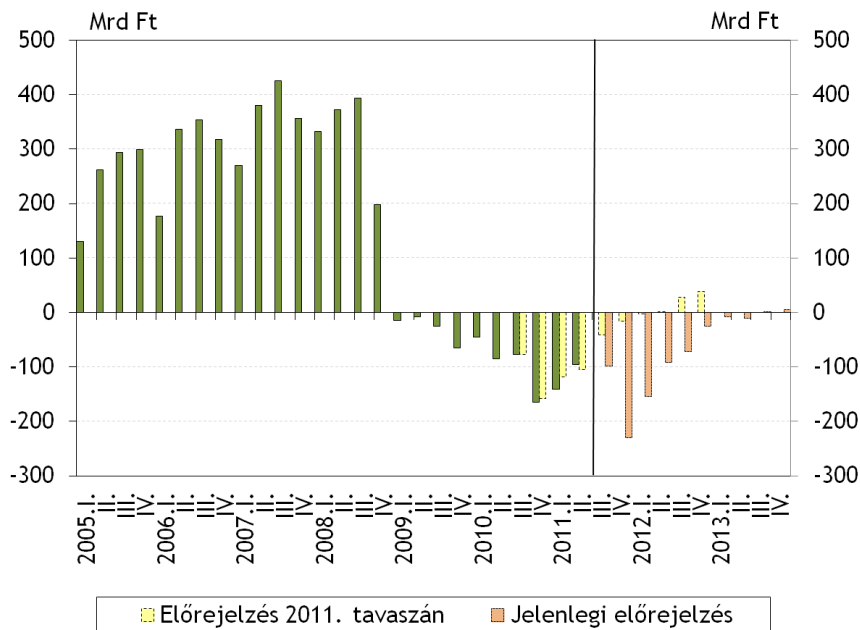
- A növekvő állami garanciavállalás, amelyhez szükség van a garanciaszervezetek kapacitásainak növelésére
- A vállalatok számára a nem banki finanszírozási csatornák kiépítése, vállalati kötvénypiac fejlesztése, valamint az értékpapírosítás jogi hátterének megteremtése
- Anyabanki tőkeemelés, ami javítja a bankok hitelezési kapacitását és elköteleződés a hitelezés támogatása mellett

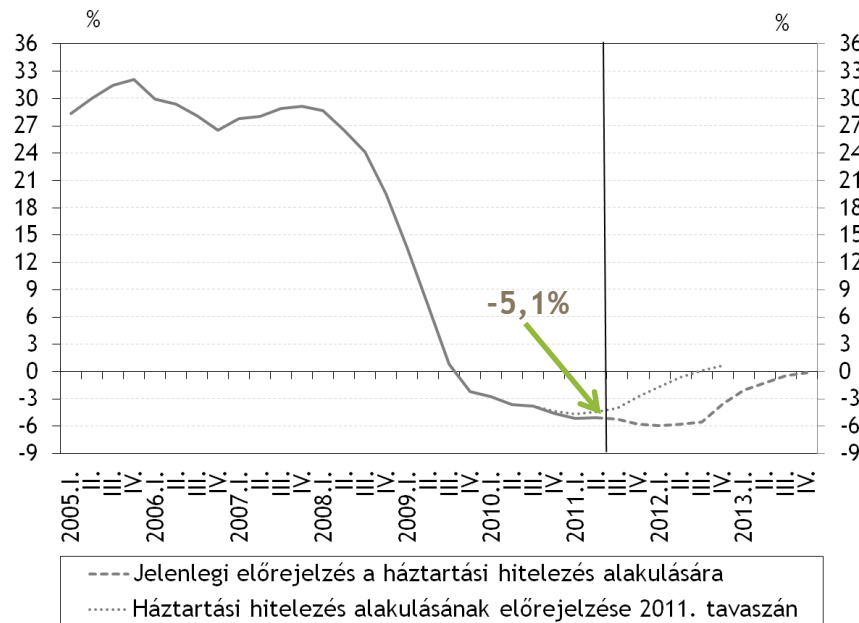
(5) Az elégtelen lakossági árverseny magasan tartja az adósok kamatterheit

A lakossági hitelállomány is jelentősen zsugorodik

A nettó háztartási hitelfelvétel előrejelzése

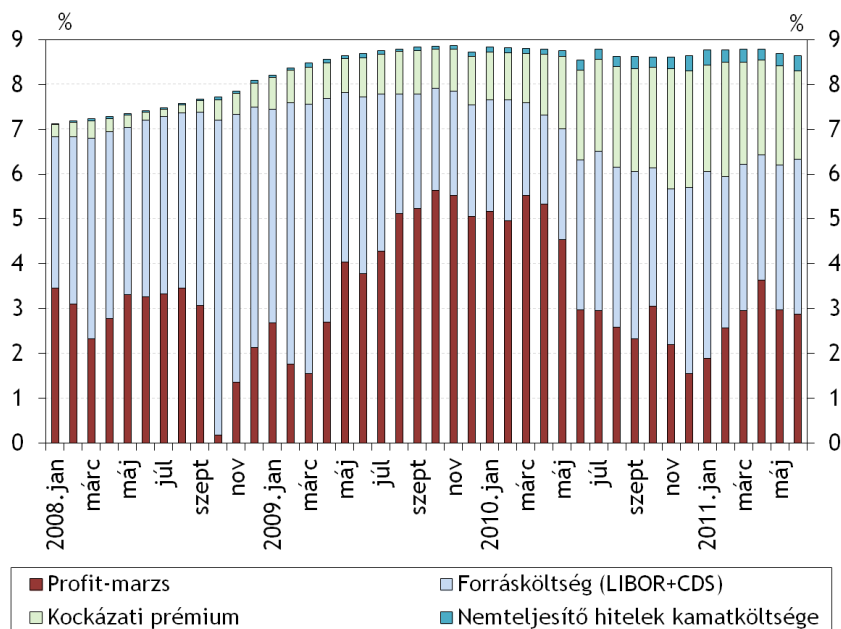
A háztartási hitelezés alakulása*

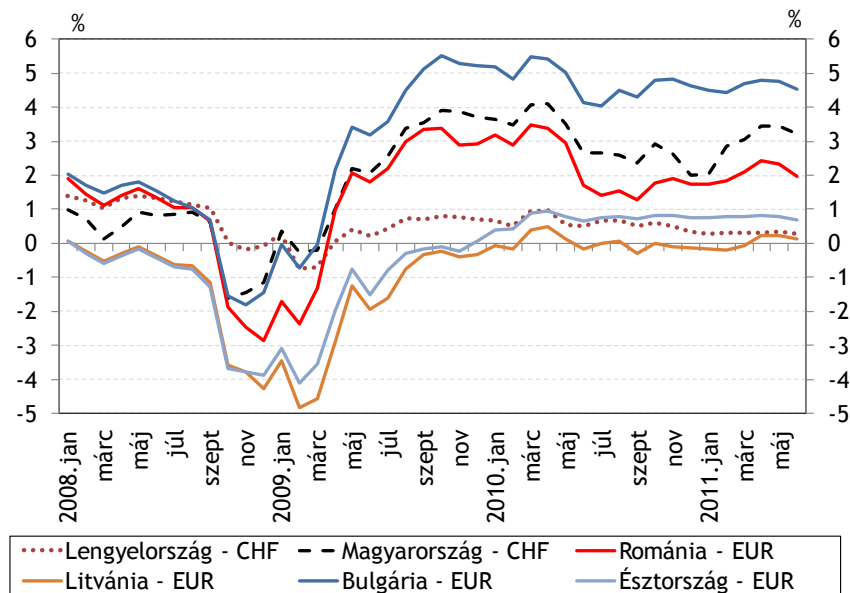
*év/év változás, árfolyamszűrt.

Ugyanakkor magasak a kamatfelárak a lakossági hitelállományon

A lakossági devizahitelállomány átlagos THM dekompozíciója

Devizahitelek kamatmarzsa a KKE régióban*

* Kamatmarzs: lakáscélú devizahitelek kamatának és a referencia bankközi kamat és a havi átlagos 5-éves szuverén CDS felár különbsége

Javaslatok a lakossági piacon fennálló árazási erőfölénnyel szemben

- **Átlátható árazás:**
 - referencia kamat alapú fix felárral rendelkező vagy fix kamatozású hiteltermékek bevezetése
 - ezen javaslatokat tartalmazta a Kormány Országvédelmi akcióterve is
- **Pozitív adólista létrehozása:**
 - az MNB javaslatát a Kormány elfogadta

Fő kockázatok és lehetséges kockázatcsökkentő lépések

Eurozóna perifériális országainak adósságválsága mélyül

- Prudens hazai költségvetési politika
- Lejárati összhang javítását célzó deviza-megfelelési mutató bevezetése
- Bankrendszer finanszírozási és tőkehelyzetének megerősítése

Kedvezményes árfolyamon történő végtörlesztéssel potenciálisan együttjáró kockázatok

- MNB devizatartalék rendelkezésre bocsátása

Nem hatékony az egyre emelkedő nem teljesítő hitelportfolio kezelése

- Átstrukturálás értékvesztés-képzési szabályainak szigorítása
- Magáncsőd intézményének bevezetése

A tőkepufferek csökkenése miatt a vállalati hitelezés korábbanál nagyobb visszafogására kényszerülnek a bankok

- Állami garanciavállalás
- A nem banki finanszírozási csatornák kiépítése
- Anyabanki tőkeemelés

Az elégtelen lakossági árverseny magasan tartja az adósok terheit

- Referencia kamat alapú fix felárral rendelkező vagy fix kamatozású hiteltermékek bevezetése
- Pozitív adólista létrehozása